

Elektronizace justice

Někdy před rokem touto dobou Vězeňská služba ČR a Česká advokátní komora spustily možnost komunikace advokátů se svými klienty ve věznicích. Projekt to byl sice dlouhodobě připravovaný, ale za jeho plošným spuštěním nakonec stála epidemie, která nás provází dodnes. Pro projekt se nakonec vžil název „Skype obhajoby“.

Tou dobou jsem prohlásil, že za další jednu či dvě epidemie se také budeme soudit online. Osobní účast u soudních jednání bude možné nahradit účastí videokonferenční všude tam, kde to bude jen trochu možné z důvodu obsahu jednání nebo vhodnosti zastupování. Mýlil jsem se. Stačila jedna či snad dvě vlny současné pandemie a ochota českých soudů vést jednání videokonferenčně narůstá, a to nejen těch trestních, u kterých se již zabydlela praxe videokonferenční účasti obviněných u vazebních zasedání či u podmíněného propuštění z výkonu trestu.

Co pojí Skype obhajoby a videokonferenční soudní jednání? Protiepidemická opatření? Taky. Ale jejich prvotním důvodem, který existoval v době předkovidové a bude existovat i po ní, jsou peníze. Neboli zásada hospodárnosti. V obou případech lze prostřednictvím videokonference ušetřit nemalý čas, který by jinak advokáti byli nuceni trávit na cestě do věznice a na soud. A čas jsou peníze. Ty musí někdo zaplatit. Pro tuto úvahu není podstatné, zda tyto náklady ponese sám zastupovaný klient, protistrana v rámci náhrady nákladů řízení, nebo stát v případě ex offo obhajoby. Podstatné je to, že pokud nevzniknou, právní služba se stane levnější a tedy dostupnější. Bonus pro advokáta je, že bude mít více prostoru poskytnout jinou, například účtovanou, právní službu. Jinak řečeno, zvýší se produktivita práce advokáta.

Samozřejmě je nutné uvědomit si, že videokonferenční schůzky s klienty ve věznicích ani vzdálená soudní jednání nejsou všelékem a ve značném množství případů osobní schůzku a účast u jednání nic nenahradí. Nejen proto, že osobní komunikace je kvalitnější, ale také proto, že kromě zásady hospodárnosti existuje také zásada spravedlnosti řízení a nelze mít pochyb o tom, která z těchto zásad svým významem převáží.

Bude moct soud nařídit videokonferenční soudní jednání jen se souhlasem všech stran? Nebo stačí souhlas té, která se bude účastnit videokonferenčně? Je to přece tato strana, která svým rozhodnutím omezuje svoji možnost plédovat.

Jak se při zachování povinnosti mlčenlivosti poradí advokát se svým klientem, když se oba účastní jednání z jiného místa? Mají si sami zajistit komunikaci nebo je to povinnost soudu? Je v tomto ohledu rozdíl mezi civilním a trestním řízením?

Jak to bude s prováděním důkazů? Budeme trvat na osobní účasti svědka u soudu? Či najdeme pravidla k zajištění řádného provedení výslechu skrze videokonferenční zařízení?

Otázek, a to nejen těch zmíněných, je více než odpovědí. Odpovědi najdeme v procesních předpisech či judikatuře [1] jen poskrovnu, a to ještě způsobem, který byl šitý na míru videokonferenčním jednáním mezi soudy. [2] Několik odpovědí přináší též Rada Evropských advokátních komor (CCBE) ve svém nedávném doporučení. [3] Prozatím však nezbývá než mít na paměti zásadu spravedlnosti řízení, včetně například její součásti – zásady rovnosti zbraní, a jednání (stejně jako celé řízení) vést v souladu s nimi.

Žádná z otázek ale není taková, aby byla s to zastavit vývoj, který chtě nechtě postihne i justici. Možná si jen dnes neumíme představit, že bychom se soudních jednání účastnili pravidelně online, ale dovedli jsme si před rokem představit, kolik času strávíme na videokonferenčních schůzkách s klienty a děti školou povinné budou svoji školní docházku plnit před obrazovkou počítače namísto školních lavic? Představit jsme si nedovedli ani to, že se svými vězněnými klienty se advokáti spojí přes Skype a přece je tento způsob komunikace čím dál víc oblíbený. Stačí jen vyzkoušet.

Při otevřené mysli se třeba jednou dočkáme též soudních spisů, které budou plošně vedeny elektronicky a způsobem umožňujícím vzdálený přístup advokátů (a účastníků) do nich. Vlastovka v podobě elektronických soudních spisů Ústavního soudu ČR již existuje a stejně jako v případě Skype obhajoby a videokonferenčních soudních jednání významně šetří náklady související s nahlížením do spisů.



JUDr. Jiří Novák,

advokát a společník, Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.,
předseda výboru Rady evropských advokátních komor (CCBE) pro IT právo

Poznámky:

[1] Např. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 23. 2. 2015, sp. zn. I. ÚS 2852/14.

[2] Např. ustanovení § 102a odst. 2 o. s. ř.

[3] K dispozici >>> [zde](#).

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)